

Voortijdig schoolverlaten in de regio Arnhem

Het verhaal achter de cijfers

Gemeente Arnhem
i.o.v. Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
Nannette Zwiers
e-mailadres: Nannette.Zwiers@arnhem.nl

Afdeling Informatie
Onderzoek en Statistiek
November 2019

Contactpersoon:
A.J. Maaskant, J. Fledderus
Tel.: (026) 377 4784
e-mailadres: onderzoek@arnhem.nl

www.arnhem.incijfers.nl

Voortijdig schoolverlaten in de regio Arnhem

Het verhaal achter de cijfers

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Achtergrond	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksvraag- en aanpak.....	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Voortijdig schoolverlaten in de regio	7
2.1 Kerncijfers: waar zijn relatief vaak vsv'ers?	7
2.2 Organisatie: de keten rondom vsv	7
3 Freddy: over doorvragen en de juiste doorstroom	9
3 Peter: over de juiste plek en een lange adem.....	12
4 Wanja: over echte aandacht en studiekeuze.....	15
5 Sharon: over succeservaring en toekomstperspectief.....	20
Bijlage	24

Samenvatting

Verhaal achter de cijfers

In de subregio Arnhem is het aandeel voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) hoger dan het Nederlands gemiddelde. Het %vsv is vooral hoog bij de onderwijscategorieën mbo-1 (entree), mbo-2, de Internationale Schakelklas (ISK) en het Voortgezet algemeen volwassenonderwijs (vavo). Dit onderzoek beoogt een beeld te geven van het verhaal achter deze cijfers. Gesprekken met oud-vsv'ers en verschillende onderwijsprofessionals hebben geleid tot vier portretten van jongeren, elk met hun eigen verhaal. Deze verhalen hebben een aantal succes- en risicofactoren voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten naar voren gebracht. Hieronder staan een aantal belangrijke algemene bevindingen; in het rapport zijn ook bevindingen voor specifieke onderwijssoorten te vinden.

Succes- en risicofactoren

- Sommige jongeren zijn gebaat bij **begeleiding bij doorstroom**: de overgang kan groot zijn, bijvoorbeeld in het geval van ISK-leerlingen.
- **Warme overdracht** bij doorstroom is van groot belang om leerlingen goed te kunnen begeleiden.
- **Goede registratie van verzuim** is een voorwaarde voor het op tijd signaleren van jongeren die risico op vsv lopen.
- Jongeren waarderen de **lange adem van consulenten** van het Regionaal Bureau Leerlingzaken: deze tijd is nodig om vertrouwen op te bouwen en om het juiste moment voor een volgende stap te creëren.
- Er is behoefte aan **alternatieven voor leerlingen die (tijdelijk) niet passen binnen het regulier onderwijs**.
- **Leeftijd is een belangrijke factor**: jongeren rond de 16, 17 weten vaak nog niet wat ze willen; een paar jaar later kan dat toekomstperspectief er wel zijn.
- **Aandacht voor loopbaanoriëntatie- en begeleiding** is nodig om leerlingen te helpen met een gefundeerde keuze voor de volgende stap na hun opleiding.
- **De oorzaak van voortijdig schoolverlaten is van belang voor de begeleiding**: uitval vanwege 'persoonlijke' redenen leidt minder vaak tot herplaatsing dan uitval vanwege 'verkeerde opleidingskeuze'.
- Het opleiden van kwetsbare jongeren is een maatschappelijke verantwoordelijkheid en niet de taak van één instelling: **samenwerken is dus belangrijk**.

1. Achtergrond

1.1 Aanleiding

Elk jaar publiceert de Dienst Uitvoering Onderwijszaken (DUO) de aantallen van jongeren die voortijdig hun opleiding hebben gestopt. Het aandeel voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) in de subregio Arnhem¹ is al jaren hoger dan het landelijk gemiddelde. En hoewel er wordt gestreefd naar een dalende trend, is het aandeel vsv de afgelopen drie schooljaren gestegen. Het gaat op het eerste gezicht niet om 'hoge' cijfers: het percentage vsv in de subregio Arnhem is 2,09%.² Voor bepaalde categorieën onderwijs liggen de percentages echter structureel hoger: zoals voor het mbo als totaal en specifiek mbo-1 (entree-opleidingen)³ en mbo-2, voor het Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en voor de Internationale Schakelklas (ISK).

Maar wat zeggen deze cijfers nu? Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Arnhem-Nijmegen (RMC) stelde deze vraag. Achter deze cijfers is namelijk een kleurrijk pakket van verschillende jongeren te vinden, maar ook verschillende schoolbesturen, teamleiders docenten, consultants van het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden Gelre (RBL). Deze verschillende 'pionnen' spelen allemaal een rol in het voorkomen van vsv. *Wat kunnen de verhalen van deze verschillende pionnen ons leren over het voorkomen van voortijdig schoolverlaten?* Deze vraag is de insteek geweest voor dit rapport.

1.2 Onderzoeksvraag- en aanpak

De vraagstelling die centraal staat in dit rapport is: *'Wat zijn risico- en succesfactoren die een rol spelen bij voortijdig schoolverlaten in de subregio Arnhem?'* Het doel is om inzicht te krijgen in aanknopingspunten voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en succesvolle begeleiding terug naar school. Hiervoor zijn elf interviews gehouden, van wie zeven met onderwijsprofessionals en vier met jongeren die na schooluitval weer opnieuw een opleiding zijn begonnen (zie de bijlage).

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 presenteert in het kort de belangrijkste cijfers rondom vsv in de subregio Arnhem. Ook is er een beknopte beschrijving van de belangrijkste betrokken organisaties rondom vsv.

---

¹ Subregio Arnhem bestaat uit de Arnhem, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.

² Voortgangsrapportage voortijdig schoolverlaten 2017-2018. Afdeling Informatie, gemeente Arnhem, november 2019.

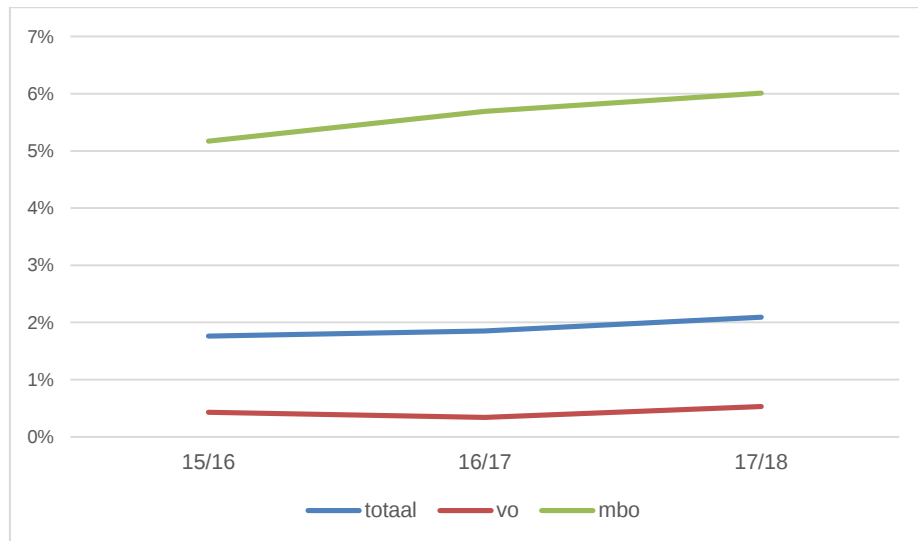
³ Hoewel het percentage nog steeds hoger ligt, is in het afgelopen schooljaar voor het eerst een daling te zien op het mbo-1.

Daarna volgen vier hoofdstukken aan de hand van vier 'persona's'. Dit zijn fictieve beschrijvingen van oud-vsv'ers op basis van gesprekken die we met deze jongeren hebben gehad. Op basis van deze persona's worden een aantal thema's uitgelicht, die iets zeggen over de risico- en succesfactoren bij het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

2. Voortijdig schoolverlaten in de regio

2.1 Kerncijfers: waar zijn relatief vaak vsv'ers?

Het percentage vsv in de subregio ligt iets boven de 2% (Figuur 1). Voor het mbo ligt dit een stuk hoger dan voor het vo: 6% ten opzichte van 0,5%.

Figuur 1. Vsv-percentage in de subregio Arnhem, schooljaar 17/18 zijn voorlopige cijfers.

In totaal gaat het om 680 voortijdig schoolverlaters in de subregio, waarvan 556 leerlingen uit het mbo. Als we kijken naar het vsv-percentage van specifieke onderwijscategorieën, dan springen er een aantal uit:

- Mbo-1 (entree-opleiding): 29,4%
- Mbo-2: 10,2%
- Vavo-vmbo 20,7%
- ISK 26,4%

In deze rapportage ligt de focus dan ook vooral op deze vier onderwijscategorieën, al zullen sommige lessen breder toepasbaar zijn.

2.2 Organisatie: de keten rondom vsv

Rondom de zorg van leerlingen kunnen veel verschillende organisaties betrokken zijn. In deze paragraaf wordt heel kort - en dus zeker niet uitputtend - de context rondom zorg, verzuim en voortijdig schoolverlaten geschetst.

Jongeren tussen de 5 en 23 jaar die ongeoorloofd verzuimen of voortijdig hun opleiding stopzetten zonder dat ze een startkwalificatie⁴ hebben, worden door hun school gemeld bij het RBL. Het RBL neemt op basis van deze signalen contact op met deze jongeren. De verantwoordelijkheid voor het melden van verzuim ligt bij de scholen zelf. Scholen zijn daarnaast ook verantwoordelijk voor het verzorgen van een interne en externe zorgstructuur, waarbij te denken valt aan een procedure voor het signaleren, diagnosticeren en behandelen van zorgleerlingen. Vaak zijn mentoren (cq. loopbaancoaches) een eerste aanspreekpunt voor leerlingen, maar ook intern begeleiders en decanen vervullen hierin een rol. Bij schooloverstijgende problematiek worden leerlingen besproken in een multidisciplinair overleg, waarbij verschillende professionals, zoals het sociaal wijkteam, aansluiten. Hier kan het RBL ook bij aanwezig zijn, als er sprake is van veelvuldig schoolverzuim en risico op voortijdig schoolverlaten.

---

⁴ Startkwalificatie: minimaal een mbo-2-, havo- of vwo-diploma.

3 Freddy: over doorvragen en de juiste doorstroom

Freddy is een op het oog rustige, wat timide jongen van

21 jaar. Als je hem goed verstaanbaar Nederlands hoort praten, verwacht je niet dat hij pas drie jaar in Nederland woont. Zonder familie is hij vanuit Congo gevlucht en in het asielzoekerscentrum in Assen terechtgekomen. Daar gaf het lezen van boeken hem enige rust in zijn stressvolle leven. De enige mogelijkheid voor hem was: 'lezen, vragen stellen en leren'.

Vanuit Assen komt hij in Wageningen terecht en daar start hij in de Internationale Schakelklas. Vanwege zijn ijverige houding en het feit dat hij ook in Congo al goed onderwijs heeft gevolgd, blijkt na vier maanden dat hij het eindniveau heeft behaald. Op basis van een toelatingsexamen mag hij naar het vavo. Freddy merkt dat dit wel andere koek is: zo wordt er nog alleen maar Nederlands gesproken, en dat is toch best lastig.

Na een paar maanden op het vavo blijkt dat Freddy steeds vaker niet aanwezig is. Het RBL wordt ingeschakeld en Freddy komt in contact met Madelon. Tijdens de eerste afspraak vraagt zij Freddy naar de reden waarom hij niet meer naar school gaat. Er komt niet echt een antwoord: Freddy kijkt naar zijn schoenen en mompelt wat. Wel zegt hij dat hij een brief heeft gekregen van het DUO, waarin staat dat hij geld moet terugbetalen. Of Madelon hier misschien iets mee kan.

De volgende keer dat ze elkaar zien, komt Madelon met een oplossing voor de problemen met DUO. Dan komt ook langzaam naar voren dat Freddy moeite heeft met lopen: hij heeft onlangs een operatie moeten ondergaan en dit belemmert hem om naar school te gaan. Openbaar vervoer kan hij immers niet betalen, want bij het vavo krijgt hij geen studiefinanciering. Via de gemeente wordt nu een fiets voor hem geregeld - Freddy wist niet dat dit mogelijk was! Ook bespreken Freddy en Madelon om misschien een mbo-4 opleiding te gaan doen in plaats van vavo. Een groot voordeel is dat hij dan studiefinanciering kan aanvragen en meer bewegingsvrijheid heeft. Gestimuleerd door Madelon kiest Freddy uiteindelijk voor een opleiding Marketing & Communicatie: overtuigen en gespreksvaardigheden vindt hij heel leuk en het scheelt ook nog eens dat de 30% van de opleiding in het Engels wordt gedaan.

De opleiding vindt hij tot nu toe een 'makkie'. Hij ziet wel dat hij een stuk ouder is dan zijn klasgenoten en dit matcht niet helemaal. Het is dan ook fijn dat hij nog altijd hulp krijgt aangeboden van Madelon. Soms hoort hij even niets en dan komt er opeens weer een appje: 'hoi Freddy, heb je nog iets van me nodig?'. Laat dat nou nét zijn wat hij niet gewend is: ergens om vragen. Voor hem is het daarom heel belangrijk dat Madelon blijft doorvragen. Zo komt ze er vanzelf achter dat hij soms nog wel hulp kan gebruiken.

Freddy's droom: psycholoog worden

Het ISK: een bijzondere plek om in te stromen

Freddy⁵ komt terecht in de Internationale Schakelklas, zoals gezegd een plek waar het percentage vsv verhoudingsgewijs zeer hoog ligt. In het schooljaar 2017-2018 waren er 174 ISK-leerlingen in Arnhem, waarvan 38 leerlingen het ISK voortijdig verlieten. Sanne van der Veen en Gerda Reinten van het ISK 't Venster geven aan dat het ISK-onderwijs in Arnhem de afgelopen jaren enorm is veranderd:

"Waar het eerst ging om een handjevol Poolse en Amerikaanse kinderen, die het westerse schoolsysteem gewend waren, ging het opeens om kinderen van vluchtelingen uit landen zoals Syrië, Eritrea en Somalië. Dat vraagt om een totaal andere didactische benadering en vooral ook veel meer aandacht voor zorgverlening."

Met de verandering van de doelgroep veranderen ook de redenen van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Zo komt het voor dat na een vakantie een leerling niet meer terugkeert naar school en het de docenten niet meer lukt om in contact te komen met deze leerling.

Veel persoonlijke aandacht op het ISK

Op het ISK is er veel aandacht voor de situatie van de leerling: wat is de achtergrond van de leerling, zijn er zorgvragen en wie kan daar het beste bij worden betrokken? Is een jongere uitgeprocedeerd, dan is het kijken naar welke vaardigheden van pas kunnen komen in het bestemde land. Zijn er specifieke (zorg)vragen, dan is het een kwestie van het zorgnetwerk inschakelen, waaronder het sociaal wijkteam, Nidos, COA, Vluchtelingenwerk, het RBL en de jeugdarts vallen. Op het ISK 't Venster is daarnaast een pedagogisch conciërge met kennis van de Arabische taal een belangrijke schakel om goed door te kunnen vragen. Culturele sensitiviteit is een noodzakelijke vaardigheid voor alle medewerkers: wat bedoelt een leerling echt als hij of zij 'nee' zegt? De situatie van Freddy is illustratief: het probleem van vervoer naar zijn school komt pas bij wat vertrouwen en écht doorvragen naar voren.

Uit intern onderzoek van het ISK 't Venster blijkt dat de meeste ISK-leerlingen die uitstromen naar een vmbo- of havoschool het goed doen. Aandachtspunt is wel NT2-onderwijs: er lijkt nog weinig expertise en kennis op dit vlak te zijn bij middelbare scholen.

Vavo: vaak de laatste kans voor jongeren

Na het ISK startte Freddy op het vavo. Volgens Dick Mol, teamleider vavo op het RijnIJssel, is het vavo er voor iedereen die een tweede, derde of laatste kans nodig heeft om een diploma te halen. Mol ziet verschillende typen jongeren binnenkomen op het vavo. Doorgaans zijn jongens

---

⁵ De namen van de jongeren zijn fictief.

zoals Freddy het probleem niet: zij zijn gemotiveerd om hun diploma te halen en kunnen goed omgaan met de vrijheid die bij het volwassenonderwijs past. Voor hen geldt wel dat het gebrek aan studiefinanciering een rol kan spelen (zie kader).

Voor de vmbo-leerlingen kan het vavo lastiger zijn, geeft Mol aan. Zij zijn 16 of 17 jaar en zitten nog in een ontwikkelfase. Voor die persoonlijke ontwikkeling is op het vavo weinig aandacht: het vavo is er primair op gericht om een diploma te behalen. De vmbo-leerlingen hebben echter moeite om zelf structuur aan te brengen, waar de (iets oudere) havo/vwo leerling dat makkelijker kan. Omdat ze losse vakken volgen die op een vast uur worden aangeboden, leidt dit onoverkomelijk tot gaten in hun rooster. In plaats van huiswerk te maken, lonkt bijvoorbeeld het stadscentrum of een goed betaald baantje. Dit kan het begin zijn van veelvoudig verzuim, het grootste probleem op het vavo. Maar regelmatig gaat het ook om achterliggende problemen zoals de gezinssituatie, schulden of drugs.

Vavo is uitgesloten van studiefinanciering. Voor Freddy was dit ook een reden om voor het mbo te gaan. Dick Mol ziet dat dit vaker een probleem is voor oud-ISK-leerlingen die 18 worden tijdens de vavo: zij moeten dan van alles zelf gaan regelen en financieel wordt het dan lastig.

'Geen brug te ver' is een pilot van het project Start & Go mbo (<https://www.start-and-go-mbo.nl>). Het belangrijkste doel van start-and-go mbo is dat jongeren in een kwetsbare positie een goede overstap kunnen maken van het v(s)o, pro en ISK naar het mbo.

Doorstroom: extra begeleiding voor oud-ISK-leerlingen

Voor Freddy was de overgang van het ISK naar het vavo behoorlijk groot. Verschillende onderwijsprofessionals zien dat oud-ISK-leerlingen moeite hebben met doorstroom naar bijvoorbeeld het mbo. Allereerst geldt daarom het belang van een goede overdracht. Op het ISK 't Venster is de decaan primair verantwoordelijk voor deze overdracht. Hoe die overdracht er precies uit ziet, hangt af van de leerling en zijn of haar behoeften. In principe is er persoonlijk contact met de medewerkers van een nieuwe school en is er ruimte voor docenten om vragen te stellen over de leerling.

Maar ook na de overdracht blijft aandacht voor de oud-ISK-leerlingen belangrijk. Ook is er twee jaar geleden gestart met het project om een ambulante begeleider van oud-ISK-leerlingen in te zetten, die voor 8 uur per week beschikbaar is voor alle betrokken scholen. Deze hulpverlener zorgt voor nazorg voor docenten (bijvoorbeeld het leveren van materiaal) en checkt hoe het gaat met de leerlingen. Ook verzorgt zij workshops op verzoek, zoals een training cultuursensitief handelen voor intern begeleiders van een voortgezet speciaal onderwijs (VSO) school. Daarnaast is vanuit het project 'Geen brug te ver' (zie kader) extra begeleiding ingezet om oud-ISK-leerlingen in de eerste maanden op het mbo te helpen op het gebied van taal en algemene studievaardigheden.

3 Peter: over de juiste plek en een lange adem

Toen Peter 10 jaar was, had hij zijn toekomst al

helemaal uitgestippeld. Defensie, dat was de plek voor hem. Niet op zijn achterhoofd gevallen, weet hij dan ook goed dat je voor toelating tot Defensie alleen een vmbo-kaderopleiding nodig hebt. Havo, ja dat kan hij vast ook wel, maar leren, dat is niet echt 'zijn ding'.

Op het vmbo doet hij geen boek open en haalt toch de toetsen met hakken over de sloot. Bij het eindexamen gaat het mis: op een paar tienden blijft hij zitten. Peters filosofie is gelukkig: 'wat gebeurd is, kun je niet meer ongedaan maken'. Gewoon een jaartje opnieuw dus. Ook in het tweede examenjaar gaat het maar *nét* goed. Maar het doel is bereikt: aanmelden voor de VeVa (Veiligheid en Vakmanschap) opleiding, de vooropleiding om binnen te komen bij Defensie.

Na drie maanden ligt zijn jongensdroom echter in duigen. Hij scheurt zijn kruisband van zijn rechterknie tijdens een bivak en wordt gedwongen om op krukken te lopen. Naar school komen is vrijwel onmogelijk. Zo loopt hij snel maanden onderwijs- en trainingsachterstand op. Met zijn mentor heeft hij wekelijks contact om de stand van zaken te bespreken. Als hij weer fit genoeg is om naar school te gaan, blijkt dat hij wel heel veel werk moet inhalen. Een voorstel om hem aan te laten sluiten bij een ander onderdeel, vindt Peter niet aantrekkelijk. Voor Peter is het heel duidelijk: dit heeft geen zin meer.

Na het stopzetten van zijn opleiding, krijgt hij al snel bericht van Paula van het RBL. Tijdens de eerste afspraken met Paula laat Peter niet het achterste van zijn tong zien. Soms mist hij een afspraak, vooral als ze iets te vroeg in de ochtend gepland zijn. Paula blijft echter contact zoeken. Ze komt er achter dat Peter wel heel graag gamet. Peter ziet dit als werk, want hij verdient er een aardig zakcentje mee. Maar in gesprekken met Paula moet hij uiteindelijk toegeven dat het toch meer op een verslaving lijkt. Via Paula komt hij bij een psycholoog terecht, die hem (nog altijd) helpt om om te gaan met deze verslaving. Er ontstaat dan ook weer ruimte om het te hebben over zijn toekomst. Peter is dan 22 en zit dan al twee jaar thuis.

Tallose beroepskeuzetesten en opleidingsfolders passeren. Maar Peter en Paula concluderen dat een reguliere opleiding niet bij hem past. Als Paula hem vertelt over de 'Academy for Community and Talent' (ACT) is Peter eindelijk enthousiast: een opleiding die rekening houdt met jongeren die net even anders zijn dan 'normaal'. Hij ziet ACT als een opstapje om uiteindelijk jongeren met een gameverslaving te kunnen begeleiden. Hij heeft de opleiding Sociaal Cultureel Werker (mbo-4) nog overwogen, maar hij probeert nu op zijn eigen tempo, via verschillende (particuliere) cursussen dit diploma te behalen.

Peters droom: jongeren met een gameverslaving helpen

Een plek voor jongeren die niet passen binnen het reguliere onderwijs

Peter is een voorbeeld van een jongere die zich niet helemaal thuis voelt binnen de reguliere schoolmuren. Hoewel hij het intellect lijkt te hebben van minstens een havo-leerling, blijkt het behalen van een vmbo-diploma toch nog een lastige zaak. Op het vmbo van het Liemers College in Zevenaar is er aandacht voor de leerlingen die (tijdelijk) niet goed aarden binnen de reguliere lessen, zo geeft teamleider Monique ter Horst aan. Voor deze leerlingen is er een zogeheten structuurklas, waarin basis- en praktijkvakken door één docent (van het voortgezet speciaal onderwijs) worden gegeven. Het gaat hierbij om een tussenoplossing, om later weer in te stromen in een reguliere klas.

Ook bij andere scholen is er aandacht voor leerlingen die even niet goed aan kunnen sluiten bij het reguliere onderwijs en (tijdelijk) extra structuur en persoonlijke aandacht en begeleiding nodig hebben. Ad Meeuwsen, teamleider bij de mbo-opleiding Business & Retail bij RijnIJssel, vertelt over het project 'We-Restart':

"Project We-Restart richt zich op maximaal 45 studenten in een schooljaar en gaat uit van één op één begeleiding. Jongeren die om de één of andere reden niet kunnen meekomen in de reguliere opleiding komen in een soort zijtraject terecht. Er zijn vier professionals, onder wie twee van Pactum [organisatie voor jeugd- en opvoedhulp]. Het neemt de druk weg bij de loopbaancoaches⁶ om met allerlei specifieke problemen om te kunnen gaan, zoals huiselijk geweld, schuld, verslaving etcetera. Het voordeel is echt dat er heel specifieke expertise beschikbaar is en studenten even binnen de onderwijsinstelling 'geparkeerd' kunnen worden gedurende een bepaalde periode van 5, 10 of 15 weken om daarna weer in te stromen in het reguliere traject."

Volgens Peter is het enorm waardevol dat er initiatieven zijn ontwikkeld zoals We-Start, de structuurklas van het Liemers College en ACT⁷: *"Anders had ik niet geweten wat ik dan had moeten doen."*

Begeleiding door RBL: een kwestie van lange adem

Het verhaal van Peter is opvallend: hij heeft nooit verzuimd en is daarom nooit eerder bij het RBL gemeld. Op het moment dat hij in contact komt met de RBL-consulent is er dus geen sprake van een voorgeschiedenis. Het vraagt om een andere benadering, denkt Peter:

---

⁶ Loopbaancoaches in het mbo vervullen een vergelijkbare functie als mentoren in het vo.

⁷ ACT is een samenwerking tussen verschillende partners: De Onderwijsmaker, De Onderwijsspecialisten, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, ROC Rijn IJssel, de gemeente Arnhem, TNO en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. <https://www.rijnijssel.nl/media/1998/act-leaflet-oktober-2017.pdf>

"Sommige jongeren zullen misschien al een negatievere ervaring hebben met school en leerplicht. Dan is het eerst zorgen dat het vertrouwen tussen de leerling en leerplicht weer wordt opgebouwd. Bij mij was dat geen probleem."

Tegelijkertijd kost het ook bij Peter veel tijd om tot een doorbraak te komen: het zegt iets over de lange adem die nodig is om vsv'ers te begeleiden, om de jongeren echt te leren kennen en soms ook om te kunnen wachten op het moment waarop een jongere meer open staat voor een hulp en begeleiding. Laura Meijer, RBL-consulente, bevestigt het belang van tijd:

"Om de leerling succesvol te laten zijn, heb je tijd nodig. Tijd is belangrijk. Er is een lange adem nodig. Dit kan je niet snel doen, er is geen snelle oplossing. De problematiek is groot en er spelen meerdere dingen. Wij beginnen bij de melding, maar voor de leerling loopt het al een tijd, en zijn er soms al veel hulpverleners langs geweest. Voor hen begint het niet pas dan. Het is soms al lang bezig."

Leeftijd is een belangrijke factor

De tijd die Peter nodig heeft gehad om weer zijn pijlen te richten op een nieuwe opleiding, kan ook te maken hebben met leeftijd. Verschillende onderwijsprofessionals wijzen op de kwetsbare leeftijd van 16, 17 jaar (zie ook de paragraaf over vavo in het vorige hoofdstuk). Laura Meijer zegt hierover:

"Soms zie je ze op hun 21ste, 22ste weer terug en dan gaat het ineens wel goed. Het is ook karakter, de leeftijd. Ze zijn dan de puberteitsfase ontgroeid, ze zijn volwassen geworden en weten beter wat ze willen. Het toekomstperspectief is er dan. Dat is belangrijk."

Peter geeft aan dat hij nu 23 is en dus geen begeleiding van het RBL meer krijgt, maar het liefste zou hij nog steeds contact willen houden met Paula: "Eigenlijk zou iedereen die nog geen startkwalificatie heeft, terecht moeten kunnen bij het RBL, ongeacht leeftijd".

Miriam Bril, teamleider entree bol-opleiding Rijn IJssel, geeft aan dat ze extra kritisch is wanneer vmbo-uitvallers aangemeld worden voor de entree-opleiding. "Vaak zijn de mogelijkheden op het vo nog niet uitgeput. Het gaat vaak om jonge, kwetsbare leerlingen die het niet eenvoudig zullen redden op het mbo."

4 Wanja: over echte aandacht en studiekeuze

Wanja - 22 jaar- mag dan klein zijn, ze is niet op haar

mondje gevallen. Ze geeft duidelijk aan: "Ik had geen idee wat ik moest doen na mijn vmbo-diploma. Ik ben toen maar de opleiding tot schoonheidsspecialiste gaan doen." Heel gemotiveerd is ze dus niet. Vakken haalt ze soms wel, soms niet. Maar nog voor het einde van het schooljaar gebeurt er iets vreselijks: haar vader overlijdt plotseling. Naast het feit dat het voor Wanja veel verdriet zorgt, raakt haar moeder in een depressie en moet Wanja opeens ook nog voor haar moeder zorgen. Dit alles bij elkaar maakt dat het haar niet lukt om het eerste schooljaar goed af te maken.

Op school lijkt daar eerst wel aandacht voor te zijn: haar mentor maakt zich zorgen en kijkt of ze toch het tweede schooljaar in kan, zonder vakken in te halen. Gedurende dit tweede schooljaar, waarin blijkt dat ze veel last ervaart van het verlies van haar vader en de mantelzorgtaken voor haar moeder, vermindert die aandacht echter. Ze blijkt toch vakken te moeten overdoen en ze heeft niet het idee dat ze op school echt snappen wat er aan de hand is. Het helpt niet dat ze thuis eigenlijk vinden dat je gewoon moet doorgaan - ziekmelden 'doe je niet'.

Wanja heeft het gevoel dat ze er helemaal alleen voor staat. Ze besluit de opleiding op te geven. Ze probeert het nog op een andere school, maar ook daar voelt ze zich niet thuis. Bovendien heeft ze lichamelijke klachten. Ze meldt zich al gauw ziek en als ze weer op school verschijnt, krijgt ze de vraag van haar mentor: 'Waar was je al die tijd?'. Wanja krijgt niet het gevoel dat deze mentor zich goed heeft ingelezen in haar dossier. Wanneer ze 18 wordt, besluit Wanja te stoppen met school.

Ze werkt eerst een jaartje bij de voordeelwinkel - prima om geld te verdienen, maar ook niet haar droom voor de toekomst. Het komt daarom goed uit dat Judith van het RBL contact met haar opneemt. Het gesprek met Judith geeft haar hoop: de consulente luistert echt naar haar, denkt met haar mee, maar is ook duidelijk in wat Wanja kan verwachten. Judith bekijkt de mogelijkheid om misschien toch nog in het tweede jaar van de opleiding schoonheidsspecialiste in te stromen, maar bespreekt ook met Wanja of andere opleidingen niet beter bij haar passen. Uit verschillende beroepstesten blijkt dat Wanja eigenlijk het werken met dieren én verkopen heel leuk lijkt. Uiteindelijk besluit Wanja om een opleiding Dier & Management te gaan volgen. Ze heeft er nu écht zin in.

Wanja's droom: locatiemanager van een dierenwinkel worden

Vernieuwing van loopbaanoriëntatie- en begeleiding op de agenda

Wanja geeft aan dat ze geen idee had wat ze moest studeren. Ze zegt:

"Wat had geholpen was hulp bij studiekeuze op de middelbare school. Ik had geen idee wat ik moest gaan doen. Ik wist niet welke opleidingen er allemaal zijn. Er is geen overzicht. Ze zeggen dan ga maar kijken, maar ja... Wat fijn was geweest was gewoon wat advies, bijvoorbeeld ga dit maar doen, of dat past niet bij je maar dit wel, gewoon ideeën over wat allemaal kan."

Het is herkenbaar voor onderwijsprofessionals. Monique ter Horst (teamleider vmbo, Liemers College) zegt hierover dat de hele loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) op haar school wordt vernieuwd. Het Liemers heeft gekozen voor het model van een Dienstverlening & Producten (D&P) profiel.⁸ Waar je als leerling eerst in het derde jaar voor een specifieke beroepsrichting koos, maak je nu tijdens de opleiding kennis met veel verschillende soorten werk. Tijdens je opleiding kies je voor verschillende inhoudelijke modules en leer je tegelijk algemene kennis, vaardigheden en werkhoudingen die voor elk werk van toepassing zijn. Als je als leerling al heel goed weet wat je later wilt, kun je voor modules binnen een zelfde vak kiezen, maar je kunt je juist ook heel breed oriënteren. De verwachting is dat D&P voor een betere aansluiting op het mbo zorgt. De uitkomst na vier jaar vmbo is dan dat je als leerling niet alleen een diploma hebt, maar ook een gefundeerde keuze kan maken voor een vervolgopleiding.

Ad Meeuwsen (teamleider bij de mbo-opleiding Business & Retail bij RijnIJssel) vertelt over het project 'Start & Go mbo'⁹, waarin wordt gekeken naar manieren om de overstap vanuit het v(s)o naar mbo te verbeteren. Eén van de concrete uitwerkingen hiervan is 'Zachte landing'. In deze pilot gaan vo-leerlingen samen met mbo-studenten een gezamenlijke stage aan en volgen ze ook een paar lessen op het mbo. Het doel is dat een vo-leerling door (succes)ervaringen tijdens de stage en op het mbo de overstap naar het mbo met meer (zelf)vertrouwen tegemoet ziet. Ook zorgt het mogelijk voor een betere samenwerking tussen vmbo en het mbo.

---

⁸ <http://platformdenp.nl/>

⁹ <https://www.start-and-go-mbo.nl/>

Oorzaak schoolverlaten van belang voor type begeleiding

Het feit dat Wanja uiteindelijk kiest voor een heel andere opleiding dan ze aanvankelijk koos, geeft wel aan dat ze niet op de juiste plek zat. De verkeerde studiekeuze in combinatie met een persoonlijke gebeurtenis zorgt er in haar geval voor dat het niet lukt om de opleiding af te maken. Uit cijfers van het RBL blijkt dat er een duidelijk verband is tussen de reden van uitval en de kans op herplaatsing op een vervolg- of nieuwe opleiding:

Weinig kans (24-48%)

- Persoonlijke problemen
- Negatieve houding/gedrag
- Motivatieproblemen
- Persoonlijkheids-/psychiatrische problematiek
- Financiële problemen

Emile Dumoulin, docent Business & Retail:
"80% van de instroom op mbo-2 Business & Retail wil helemaal niet die kant op. Ze zitten er voor een startkwalificatie en doorstroom naar een heel andere richting. Het overgrote deel van de uitval zijn dan ook jongeren die met een verkeerde motivatie zijn binnengekomen. Vooral het afronden van een stage terwijl je niet gemotiveerd bent, blijkt lastig."

Veel kans (60-92%)

- Verkeerde keuze opleiding (te zwaar/te moeilijk)
- Verkeerde keuze opleiding (inhoud beroep)
- Verkeerde keuze opleiding (inhoud opleiding)
- Opleiding afgerond, geen startkwalificatie

Laura Meijer geeft aan dat zij als RBL-consulent drie typen leerlingen ziet:

"Jongeren die niet willen, jongeren die wel willen, en jongeren die geen idee hebben."

De jongeren die willen en de jongeren die geen idee hebben, zijn gebaat bij hulp bij het kiezen van een school en een opleiding. Zij lopen tegen concrete problemen aan die je als consulent samen met de jongere kan oppakken. De jongeren die niet willen, zijn het lastigst te begeleiden. Er speelt vaak wantrouwen jegens instanties en er is vaak sprake van multiproblematiek. Laura probeert dan langzaam een band op te bouwen, door een appje te sturen of een mailtje na een afspraak, zodat de jongere weer vertrouwen kan krijgen en zij samen kunnen gaan kijken wat nodig is om weer naar school te gaan.

"Dat is belangrijk: je bent de constante factor voor hen. Ze zien al veel mensen, jij bent er voor hen. We wachten niet op hun hulpvraag maar we gaan op ze af. Het is in hun belang, we zijn in die zin neutraal, we zijn ook niet van school ofzo. We werken in hun belang, voor hen."

Warme overdracht enorm belangrijk

Wanja voelde zich alleen en onbegrepen op school. Bij haar overstap naar een andere school was dat niet veel anders. Wanja zegt:

"Het had geholpen als de mentor persoonlijker was geweest, zich beter had ingelezen. En er echt voor je is, je serieus nemen, ook je lichamelijke klachten. Want soms denken ze [te snel] dat je je aanstelt en er niks aan de hand is. Maar ik was wel echt ziek en heb veel lichamelijke klachten."

Het geeft het belang van een warme overdracht aan: het zorgen voor een goede informatieoverdracht wanneer een leerling doorstroomt van de ene naar de andere opleiding, of van de ene instelling naar een andere instelling. Het digitaal doorstroom dossier (DDD) is hierbij het formele instrument. Hans Assink, teamleider van de entree-opleiding van het Graafschap College, geeft aan hoe belangrijk een goed DDD is:

"Voor een goede begeleiding van een leerling is het voor ons van belang dat we weten wat er allemaal speelt. Een school hoeft bij ons in elk geval niet bang te zijn dat we een leerling niet aannemen omdat er bepaalde problemen met een leerling zijn. Maar we willen wel optimale begeleiding bieden. Het DDD helpt hierbij. We bellen daarnaast ook eigenlijk altijd, om informatie uit te wisselen en net even wat meer context te krijgen."

Ad Meeuwsen geeft aan hoe belangrijk hierbij ook het onderhouden van het netwerk is: er is goed contact tussen hem en de verschillende vmbo-scholen in de omgeving, zodat een telefoontje zo gepleegd is. Emile Dumoulin (docent Nederlands en coördinator kwaliteitszorg bij de opleiding Business & Retail van het RijnIJssel) geeft wel aan dat de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) soms genoemd wordt als reden om minder informatie te delen dan eigenlijk nodig is. Hier wordt verschillend mee omgegaan. Ook ziet hij dat het DDD niet altijd goed gevuld wordt:

"Soms lijkt het alsof een school denkt: we schrijven niet alles op, want we willen dat een leerling een nieuwe, onbevooroordeelde kans krijgt op een nieuwe school. Maar eigenlijk zorg je er dan voor dat iemand minder kans maakt op een goede start: we komen er dan soms pas na 2, 3 onderwijsperiodes achter dat er van alles aan de hand is. Eigenlijk ben je dan al te laat."

De gesproken onderwijsprofessionals geven aan dat er idealiter ook een intakegesprek plaatsvindt met een nieuw aangemelde leerling. Het zou ook kunnen dat zo'n intakegesprek leidt tot een advies dat een andere opleiding wellicht beter zou passen. In de praktijk vinden soms nog gesprekken kort voor de teldatum 1 oktober¹⁰ plaats, waardoor scholen hun uiterste best doen om de leerling toch nog te kunnen plaatsen in de korte tijd die nog rest. Mogelijk is daardoor minder

---

¹⁰ De teldatum 1 oktober is bepalend voor de personele en materiële bekostiging van een school.

aandacht voor wat het best passend is bij de leerling. In plaats daarvan wordt er vooral gekeken naar wat er nodig is voor die leerling (in de vorm van begeleiding, extra aandacht).

Miriam Bril (teamleider entree bol-opleiding RijnIJssel) geeft aan dat het ook van belang is dat scholen van te voren al goed weten wat het 'profiel' van mogelijke vervolgopleidingen is. Voor de entree-opleiding worden bijvoorbeeld informatiedagen georganiseerd voor het hele netwerk (denk aan vso, vo, pro, vso, het studie-informatiepunt, reclassering en RBL) om aan te geven hoe de entree-opleiding er uit ziet en wat ontwikkelingen zijn. Daarnaast geeft RijnIJssel aan graag in een vroegtijdig stadium in gesprek te willen met scholen over het aanmelden van potentiële entree-leerlingen. Soms blijkt dat een school de leerling al heeft geadviseerd voor een entree-opleiding, zonder dat de entree-opleiding daarin zelf is geraadpleegd. Hier is mogelijk nog betere overdracht mogelijk door (eerder) het gesprek aan te gaan.

Goede registratie van verzuim van belang

Hoewel Wanja al geruime tijd verzuim pleegde tijdens haar eerste opleiding, is ze pas relatief laat in contact gekomen met het RBL. De vraag is of haar school het verzuim goed heeft geregistreerd. Monique ter Horst geeft aan:

"Het goed op orde hebben van je verzuimregistratie is enorm van belang als je op tijd wilt reageren op signalen. We werken nu met een pilot, waarbij je al na zes keer ongeoorloofd schoolverzuim gemeld wordt bij leerplicht. Zo komt het RBL al vroeg in contact met leerlingen, waardoor een relatie wordt opgebouwd die ook later van pas kan komen. We hebben een verzuimmedewerker voor acht uur in de week die heel gericht alle verzuimmeldingen afgaat. Bijzonderheden worden aan de mentor doorgegeven en die zal op basis daarvan een gesprek aangaan met een leerling. Het goed registreren van verzuim vraagt wel wat van de organisatie: het is echt een cultuurverandering."

Ook Hans Assink vertelt dat een leerling die op de entree-opleiding van het Graafschap College 's ochtends niet in de klas verschijnt, direct wordt gebeld door een verzuimmedewerker. Zo kan de docent gewoon door met de les en wordt de mentor via de verzuimmedewerker ingelicht. Overigens wordt vanuit het RBL aangegeven dat de verzuimregistratie bij scholen de afgelopen jaren flink verbeterd is. Desondanks blijft het belangrijk dat scholen aandacht (blijven) schenken aan een goede verzuimregistratie.

5 Sharon: over succeservaring en toekomstperspectief

Sharon heeft al heel wat meegemaakt.

Ze groeit op met haar vader - haar moeder heeft ze al jaren niet meer gezien. Tijdens haar puberteit komt ze steeds vaker in conflict met haar vader. De sfeer wordt alsmaar slechter. Op haar zestiende, in haar eindexamenjaar van het vmbo, besluit ze uit huis te gaan en te stoppen met school. Ze komt terecht bij maatschappelijke opvang, maar omdat ze minderjarig is, wordt ze weer naar huis gestuurd. Daar blijft ze last houden van de slechte relatie met haar vader. Op het moment ze achttien wordt, gaat ze op zich zelf wonen. Ze krijgt een vriend en wordt van hem zwanger. Het kindje komt gezond op de wereld, maar haar vriendje ziet het vaderschap niet zitten en verdwijnt met de noorderzon. Omdat ze alleenstaande moeder is, heeft ze wel recht op een uitkering en wordt ze uitgezonderd van de sollicitatie- en scholingsplicht.

Als haar kindje ouder wordt ontstaat er weer wat ruimte om aan zichzelf te denken. Ze beseft goed dat het wel zo slim is om een diploma te halen, want je krijgt niet zomaar een leuke baan. Omdat de scholingsplicht weer van kracht is, komt ze in contact met Martine van het RBL. Martine en Sharon besteden veel tijd om erachter te komen wat het beste is voor Sharon. Sharon heeft nog geen duidelijk idee wat ze precies wil en ze vindt het ook wel spannend om weer naar school te gaan: kan ze het eigenlijk wel, in de studiebanken zitten en dat combineren met de zorg voor haar dochttertje?

Martine geeft aan dat de entree-opleiding een goede start zou zijn. Op deze opleiding kan ze ervaren of ze het leren leuk vindt zonder dat het niveau direct heel hoog is en heeft ze ook tijd om na te denken over een vervolgopleiding. Dat ziet Sharon wel zitten: ze kan best even een succeservaring gebruiken na alles wat er gebeurd is. Een groot voordeel: ze kan direct starten, ook al is het februari.

Sharons droom: een voorbeeld zijn voor haar dochter

Entree-opleiding als succeservaring

Voor Sharon is de entree-opleiding een mooie stap om weer positieve ervaring op te doen met het naar schoolgaan. Sinds de mbo-1 opleiding, bekend als entree-opleiding, 'drempelloos' is, melden leerlingen zich met zeer uiteenlopende achtergronden voor deze opleiding aan. Het zijn voornamelijk jongeren die een andere opleiding volgden maar het diploma niet hebben kunnen halen. Zij komen op de entree-opleiding vanuit een negatief ingegeven keuze omdat hun wens elders lag (bijvoorbeeld op een opleiding op mbo-2,-3 of 4-niveau).

Voor Hans Assink is het belangrijkste doel van de entree opleiding drieledig: zelfinzicht krijgen (wie ben ik, wat kan ik?), zelfvertrouwen opbouwen (ik weet wat ik wil en wat ik kan) en zelfstandigheid stimuleren. Heel vaak komen leerlingen binnen met negatieve levenservaringen - zie het verhaal van Sharon. Het gaat er dan om dat deze leerlingen die negatieve ervaringen achter zich kunnen laten en juist positieve ervaringen kunnen opdoen. Miriam Bril beaamt dat:

"Het idee van entree is dat het een succeservaring wordt. Na een jaar een diploma en met opgeheven hoofd verder."

Kwetsbare jongeren, niet het probleem van één school

Het opdoen van een succeservaring lukt niet altijd. Regelmatig zijn motivatie, gedragsproblemen en taalachterstand de oorzaak van verzuim en voortijdig schoolverlaten. De hoeveelheid zorgleerlingen wordt soms wel als een onevenredige belasting ervaren en zelfs als belemmering voor een veilig leerklimaat voor leerlingen. Entree-

De instroom van kwetsbare jongeren is ook zichtbaar op mbo-2. Emile Dumoulin geeft aan:
"Uit onze analyse blijkt dat 60% van alle studenten op niveau 2 minimaal één hulpvraag had; voor niveau 3 was dat 50%, voor niveau 4 40%."

opleidingen zijn daarom op zoek hoe om te gaan met de drempelloze aanmelding. Zoals al eerder benoemd, proberen de entree-opleidingen in ieder geval het netwerk te informeren over de opleiding en voor welke leerlingen dit geschikt kan zijn. Bij aanmelding van een leerling kan de entree-opleiding ook adviseren om een andere route te kiezen. Toch heerst het gevoel dat sommige leerlingen met ernstige problemen door andere scholen bij entree worden aangemeld als 'laatste optie', waarbij niet altijd in het eerder genoemde digitaal doorstroomdossier alle problemen genoemd worden. Tegelijkertijd is er besef bij alle onderwijsprofessionals dat het zorgen voor een geschikte onderwijsplek voor deze jongeren niet het probleem van één school zou moeten zijn, maar een vraagstuk voor het hele netwerk.

Miriam Bril geeft een mogelijke denkrichting aan, als het gaat om de inrichting van entree-scholen:

"We bespreken nu in de landelijke werkgroep entree-opleidingen of we kunnen komen tot drie routes of profielen, op basis waarvan je je als entree-opleiding zou kunnen profileren en specialiseren en het duidelijker wordt waarom je als leerling voor de één of de ander zou moeten kiezen."

Aandacht voor nazorg voor uitvallers

Als de entree-opleiding toch geen succes blijkt te zijn en een leerling dreigt uit te vallen, dan moet er een vangnet worden georganiseerd. Het is niet helemaal helder wie daarin de regie heeft. Er is wel sprake van een nazorgplicht: in de eerste acht weken na het stoppen van de opleiding kijkt de school naar mogelijke opties. Zo kan bijvoorbeeld het sociale (wijk)team worden ingeschakeld.

Op het Graafschap College kiezen ze ervoor om de regie op te pakken. Er is er een specifiek programma voor uitvallers: 'School-Ex', waarbij het Graafschap College nauw samenwerkt met de RMC Achterhoek.¹¹ Hierbij worden jongeren met én zonder diploma in de zomer opgebeld om te vragen of ze hulp kunnen gebruiken bij het vinden van werk. Jongeren die hiervoor open staan krijgen begeleiding totdat ze duurzaam geplaatst zijn op de arbeidsmarkt (minimaal een half jaar, minimaal 12 uur per week), tot een jaar na het behalen van een diploma of uitschrijving. Jongeren die niet geplaatst worden, worden warm overgedragen naar de gemeentelijke sociale diensten.

Hans Assink beschrijft de rol van de relatiemanager, werkzaam bij het Loopbaanplein: "De relatiemanager kent alle relevante organisaties en bedrijven in de hele Achterhoek. Het is een fulltime baan die nodig is om koppeling te maken tussen onder andere werk en opleiding, het contact met sociale diensten, Werkgeversservicepunt etcetera. De relatiemanager is voor de helft in dienst van entree."

Aandacht voor goede ketensamenwerking

Voor een deel van entree-studenten (en ook voor studenten op andere onderwijsniveaus) geldt dat uitstroom naar een betaalde baan geschikter is dan het doen van een vervolgopleiding. Voor de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is een goede ketensamenwerking van belang. Het Graafschap College werkt in dit kader met het Loopbaanplein Achterhoek, waar dertien organisaties samen werken om jongeren te begeleiden 'op hun weg naar volwassenheid'.¹² Bij RijnIJssel wordt samen met het RBL gewerkt met het Schakelpunt. Consulenten van het Schakelpunt treden op als verbindende speler tussen partijen zoals scholen, het Werkgeversservicepunt en de sociale dienst van de gemeenten en begeleiden soms ook jongeren zelf als geen andere partij dit kan.¹³

---

¹¹ <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/ArbeidstoeleidingSchoolexprogrammaGraafschap-College.pdf>

¹² <https://graafschapcollege.nl/bedrijven-en-instellingen/samenwerkingsinitiatieven/loopbaanplein-oost-achterhoek/>

¹³ <https://www.rblmidden-gelre.nl/schakelpunt-onderwijs-werk>

Meerdere instroommomenten om aan te sluiten bij behoefte jongeren

Sharon is enorm blij dat ze geen half jaar hoeft te wachten om te starten met haar opleiding; ze mag al in februari instromen. Ze geeft aan:

"Eerder beginnen is fijn, want dan verlies je de motivatie niet intussen. Anders krijgen sommigen [andere jongeren] in de tussentijd werk, met vooruitzicht op een vast contract, dus dan ga je niet meer. Dus meer instroommomenten zouden goed zijn. Dan pak je het moment als ze er zin in hebben."

Op de Business & Retail opleiding van het RijnIJssel zijn ze aan het experimenteren met een 'flextraject', waarbij zes instroommomenten zijn voor specifiek geselecteerde studenten. Door de verschillende instroommomenten kunnen leerlingen versnellen als dat mogelijk blijkt, bijvoorbeeld voor leerlingen die al jarenlang in een winkel hebben gewerkt.

Bijlage

Overzicht gesprekken

Tabel 1. Overzicht gesprekken

Instelling	Wie/functie	Niveau
Graafschap College	Hans Assink / opleidingsmanager	Entree
RijnIjssel	Miriam Bril / teamleider	Entree (BOL)
Liemers College	Monique ter Horst / teamleider locatie Landeweer	Vmbo basis/kader
ISK RijnIjssel (via VMBO 't Venster)	Sanne van der Veen / coördinator Gerda Reinten / ondersteuningscoördinator	Internationale Schakel Klas
RijnIjssel	Ad Meeuwssen / teamleider Business & Retail Emile Dumoulin / docent Nederlands, kwaliteitszorg vsv	Mbo-2
RijnIjssel	Dick Mol / teamleider	Vavo
RBL Midden Gelre	Laura Meijer / consultant	RBL

We danken alle jongeren en professionals die bereid zijn geweest hun verhaal te delen met de onderzoekers. Alle interviews hebben op vrijwillige basis plaatsgevonden. De namen van de leerlingen zijn alleen bekend bij het RMC en de onderzoekers en worden niet aan derden verstrekt. Als dank voor hun medewerking ontvingen de leerlingen een reep chocolade.